

O vzťahu sobáša k Slovu

Sobáš či sviatosť manželstva je poslednou sviatosťou v ich celkovom organizme, veď istý čas po sobáši sa zvyčajne narodí dieťa a nasleduje krst – aspoň podľa idey manželstva, hoci sa život od tohto priebehu rôzne odchyľuje. Tým sa opäť ocitáme pri prvej sviatosti a kruh sa uzatvára. Splodenie dieťaťa je tvorivý akt, aj keď nie na úrovni osobných schopností, ale na úrovni ľudskej prirodzenosti. Predsa len to poukazuje na hlbšiu stránku tejto sviatosti, ktorá sa práve týka slova.

Pri krste a konfirmácii krstenc a konfirmand počúvajú slová sviatosti a prijímajú s tým spojené úkony. Rovnako sa to deje pri Obrade posvätenia človeka. V ňom dáva iba pravý miništrant, sťaby zástupca zboru, rôzne odpovede, ktoré patria k priebehu obradu. Ostatní účastníci mlčia a počúvajú. V spovedi síce ten, ktorý prijíma sviatosť, môže napríklad rozprávať čosi zo svojho života alebo odpovedať na otázky – teda hovoriť veľa –, ale pri samotnej sviatosti tiež mlčí a prijíma požehnanie. Podobne tomu je pri sviatosti posledného pomazania, keď sa život približuje koncu. Iba kandidát na kňazstvo má pri obrade odpovedať na istú otázku, či pociťuje vážnosť svojej predchádzajúcej cesty. Bez tejto odpovede nemôže obrad pokračovať. Slovo sa stáva teda akousi bránou k ďalšiemu obradu. Pri sobáši sa to ešte vystupňuje tým, že krátke „áno“ oboch snúbencov tvorí akoby základný kameň celého ďalšieho obradu. Ľudské slovo sa v tomto okamihu stane tvoriacim. Stvorí duchovný základ nastávajúceho manželstva. V krste sme počuli, že krstenc – ako každý človek – „dušou pochádza z božského tvoriaceho slova“. Ľudská duša ako stvorenie Slova! V sobáši už nie je človek samotným stvorením, ale stane sa skrze vlastné slovo stvoriteľom.

Čo vlastne snúbenci svojím slovom stvoria? To nie je na prvý pohľad jasné. Otázka, na ktorú majú odpovedať, je zvláštna: „... hodláš medzi rozhodnutia, s ktorými putuješ v duchovnom svete, prijať životné spoločenstvo s ... (nasleduje meno)?“ „Prijať medzi rozhodnutia“, to znamená očividne nejakú úlohu. Tu sa však nemyslí na obyčajné rozhodnutia, ako napríklad ísť na nákup či do práce, k čomu nás vedú vonkajšie potreby či povinnosti. Rozhodnutia, ktoré sa stávajú východiskom pre životné spoločenstvo musia mať inú podstatu. Putujeme s nimi v duchovnom svete. Ale čo to znamená? Čo sa tu vlastne spojí do životného spoločenstva?

Sviatosť manželstva na to odpovedá „slovom vyzývajúcim“, s ktorým sa kňaz obracia ku svedkom. Ich oči videli a ich uši počuli, že sa spojila „vôľa ducha tohto muža s duchom duše tejto ženy v životné spoločenstvo.“ Na to nikdy nesmú zabudnúť. Slová sviatosti tu pripomenú, že v manželstve nejde o súžitie dvoch ľudí iba na telesnej úrovni, ani iba na duševnej úrovni, ale aj na úrovni Ducha. V bežnom živote ostáva táto úroveň úplne nevedomá. Sviatosť ju chce povzniesť do vedomia a učiniť ju jasným osobným rozhodnutím. Pritom je významné, že Duch žije v ľuďoch rôzneho pohlavia rozličným spôsobom, v mužovi s vôľovom odtieňom, v žene s odtieňom duševným. V ich životnom spoločenstve sa tieto rozdiely majú vyrovnávať, dopĺňať a navzájom oplodňovať. Ako ukazuje životná skúsenosť, nie je to ľahká úloha.

Budúcim manželom sa však naskytá rôzna pomoc. Najprv sú tu svedkovia, ktorí ich životu sľúbili živú oporu. Okrem toho bude každý z manželov niesť na svojej ruke snubný prsteň, o ktorom sa vraví, že „zaobľuje hrany života“ a „objíma bytia prúd“ a že v ňom žije to, „čo jednotlivé spája v celok“. Prsteň im môže teda kedykoľvek pripomenúť spájajúcu silu sviatosti. Tá však otvára ešte širší obzor. Veď ďalej počúvame, že „to, čo oddelené bolo, spája sa“. Iste neboli manželia v minulosti spolu, ale boli oddelení? Kto ich od seba oddelil? To dáva zmysel iba vtedy, keď myslíme na rozdelenie človeka na dve pohlavia v dávnej minulosti, o ktorej rozpráva biblia v príbehu o raji. Je zaujímavé, že slovo, ktoré sa zvyčajne prekladá ako rebro – podľa tohto príbehu bolo Adamovi odňaté rebro a z neho bola stvorená Eva –, znamená v hebrejčine aj polovicu. Človek bol teda rozdelený na dve polovice, ktoré až spolu vytvárajú opäť celého človeka. Čo sa týka splodenia dieťaťa, je to jasné. To ide len súčinnosťou oboch telies. Avšak počas

dlhého života sa tvorí ešte iné „dieťa“, ktoré navonok nie je vidieť, ale dá sa vnímať v prítomnosti manželského páru, ako čosi okolo nich. Je to zárodok budúceho človeka, ktorý raz už nebude rozdelený na dve pohlavia, ale bude opäť celistvým človekom. Je to veľká úloha, ktorá sa dá zvládnuť – aspoň do istej miery – len silou Kristovou. Kristus môže zažiť v duchu muža a v duši ženy svoje svetlo, v ktorom sa manželia navzájom spoznávajú a vedia tak spolu vychádzať a kráčať životom.

O Kristovi sa na úplnom začiatku sobáša vraví, že On „pôsobenie pozemské na pôsobenie duchovné vlastným obetným činom premenil“. Témy manželského spolužitia sú často veľmi pozemské. Hovorí sa o spoločnom stole a spoločnej posteli. Ale v oboch „témach“ je zárodok niečoho vysoko duchovného. Spoločný stôl má blízko ku prijímaniu a môže sa približovať stolu, okolo ktorého sedel Kristus so svojimi učeníkmi. A spoločná posteľ je akoby pozemským obrazom vyššieho splodenia, totiž splodenia onoho duchovného dieťaťa, sťa by zárodok budúceho človeka. Zo skúseností vieme, že to stojí nemalú námahu, ale vieme tiež, že človek v tom môže obstáť.

V sobáši môžeme pozorovať prvý záblesk toho, že sa človek raz má stať stvoriteľom, a to stvoriteľom skrze slovo. Dnes je to ešte nepatrné slovo „áno“, krátky súhlas s istou úlohou. Raz sa to premení na schopnosť vysloviť duchovné meno druhého tak, že v jeho mene žije celá jeho bytosť. Cesta k tomu je láska, a keď sa naučíme druhého naozaj milovať, pochopíme čím ďalej tým viac z jeho bytosti. A keď sa naučíme milovať aj všetky ostatné stvorenia, pripravíme sa na to, aby sme raz slovom stvorili nový svet.

Frank Peschel